

Bijlage 2a Zienswijzenrapport
Onderdeel uitmakend van het raadsvoorstel
Vaststellen bestemmingsplan 'Fluvium Zuid-A'

Zienswijzenrapport behorende bij het raadsvoorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Fluvium Zuid A' (zaaknummer 666326)

GEANONIMISEERD

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Reactie op hoofdlijnen	3
2.1 Parkeren en verkeer	3
2.2 Stedenbouwkundige aspecten	5
3. Ingediende zienswijzen	6
3.1. Naam en adressen van de indieners zienswijzen	6
3.2 Overzicht ingediende zienswijzen en reactie gemeente	7

1. Inleiding

Het ontwerpbestemmingsplan 'Fluvium Zuid A' heeft zes weken ter inzage gelegen vanaf vrijdag 24 december 2021 tot en met donderdag 3 februari 2022.

Naar aanleiding van de terinzagelegging zijn zes zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan ingediend. Deze zienswijzennota maakt onderdeel uit van het raadsvoorstel tot vaststelling van dit bestemmingsplan.

Een aantal onderwerpen komt in meerdere zienswijzen terug. Ten behoeve van de leesbaarheid is ervoor gekozen om op deze onderwerpen in hoofdstuk 2 een reactie op hoofdlijnen te geven. Dat deze zienswijze zijn samengevat betekent niet dat bepaalde zienswijze niet of niet volledig betrokken zijn in de (belangen)afweging. Alle ingediende zienswijzen inclusief eventuele bijlagen zijn in de (belangen) afweging betrokken.

In de hoofdstuk 3 zijn de individuele zienswijzen samengevat met een reactie van de gemeente.

2. Reactie op hoofdlijnen

2.1 Parkeren en verkeer

2.1.1 Algemeen

Aanvullend onderzoek

De zienswijze hebben aanleiding gegeven om aanvullend verkeersonderzoek te doen. Dit aanvullend verkeersonderzoek 'Verkeersonderzoek Arnhem Ayasofya Moskee Westervoortsedijk' met kenmerk P222383 d.d. 25 oktober 2022 opgesteld door Bureau De Groot Volker is als bijlage bij de toelichting onderdeel van het vast te stellen bestemmingsplan.

Het bestemmingsplan 'Fluvium Zuid A' maakt de realisatie van een maatschappelijk-religieuze voorziening mogelijk. Ondergeschikt én uitsluitend ten dienste aan een maatschappelijk-religieuze voorziening zijn een aantal functies mogelijk. Het gaat dan om een bibliotheek, kantoor, mortuarium, leslokalen voor cultureel en religieus onderwijs, niet zijnde regulier onderwijs en detailhandel en dienstverlenend bedrijf met een gezamenlijk vloeroppervlak van maximaal 100 m². Deze functies zijn onderdeel van de maatschappelijke-religieuze voorziening en zijn op die wijze meegenomen in de berekening en daaropvolgende analyse.

2.1.2 Parkeren

De berekende parkeervraag is gebaseerd op de parkeernormen, zoals deze zijn opgesteld door de gemeente Arnhem in haar beleidsregels parkeren Arnhem 2022. Voor het berekenen van de benodigde parkeerruimte bij de voorziene moskee wordt gebruik gemaakt van het kengetal van 0,15 parkeerplaatsen per zitplaats afkomstig uit deze beleidsregels. De norm past binnen de uitgangspunten welke ook door CROW worden gehanteerd. De gemeente Arnhem is conform die uitgangspunten 'sterk stedelijk'. De locatie van de nieuwe voorziene moskee is gelegen in 'schil centrum'.

Op basis van de kengetallen uit CROW-publicatie 381, wordt voor een religiegebouw op deze locatie een parkeerkencijfer van 0,1 tot 0,2 parkeerplaatsen per zitplaats aangehouden. Bij het vaststellen van de 'Beleidsregels parkeren Arnhem 2022' is uitgegaan van een kengetal van 0,15

parkeerplaatsen per zitplaats. Gelet op de CROW publicatie is een parkeercoëfficiënt van 0,15 per zitplaats - dat in het midden van de bandbreedte van 0,1 tot 0,2 zit - niet onredelijk.

In totaal zijn er 52,5, afgerond 53, parkeerplaatsen nodig. Op het eigen terrein van de moskee is ruimte voor 53 parkeerplaatsen. Het eigen terrein biedt daarmee voldoende parkeergelegenheid om de parkeerdruk van een volle bezetting van de moskee in de normale situatie op te vangen.

Incidentele parkeerbehoefte

Wat betreft de gelijktijdige aanwezigheid van mensen in de moskee is in het bestemmingsplan in artikel 4.3 onder c opgenomen dat in totaal maximaal 350 personen op het perceel aanwezig mogen zijn. Dit is dus gezamenlijk in de moskee en de bijbehorende ondergeschikte functies. Uitzondering hierop is dat gedurende twee dagen per kalenderjaar, maximaal 500 personen op het perceel aanwezig mogen zijn (artikel 4.3 onder d). In de praktijk gaat het om de incidentele, druk bezochte hoogtijdagen, zoals het Offerfeest en het Suikerfeest. Vanwege het incidentele karakter is niet reëel om voor dergelijke piekmomenten te voorzien in parkeren op eigen terrein. Dit zou namelijk niet getuigen van zorgvuldig ruimtegebruik. Voor deze piekmomenten kan worden uitgeweken naar de parkeerplaatsen in de openbare ruimte. De parkeernorm is 0,15 per zitplaats. De incidentele (extra) parkeerbehoefte is afgerond 23 parkeerplaatsen.

In het aanvullende verkeersonderzoek is de incidentele parkeerbehoefte nader onderbouwd. Uit deze nadere onderbouwing blijkt dat er in de nabijheid van de moskee voldoende parkeerplaatsen aanwezig zijn in de openbare ruimte voor het opvangen van de parkeervraag van de incidentele pieksituaties. Sommige parkeerplaatsen zijn op enige loopafstand. Vanwege het incidentele karakter is dit echter acceptabel.

Aanpassen regels parkeren

In het ontwerp bestemmingsplan zijn onder artikel 11 de regels voor het parkeren opgenomen. In de periode tussen ontwerp en vaststelling is geconstateerd dat de regels voor het parkeren niet op de juiste wijze zijn opgenomen in het ontwerp bestemmingsplan. Daarom wordt aan de gemeenteraad voorgesteld om de regels voor het parkeren gewijzigd vast te stellen. In 'Bijlage 1 Wijzigingenrapport' behorende bij het raadsvoorstel is aangegeven welke wijzigingen er worden voorgesteld.

2.1.3 Verkeer

Uitgangspunten berekenen verkeersgeneratie

In het onderzoek is aangegeven hoe de verkeersgeneratie wordt berekend. Voor de berekening van de verkeersgeneratie is gebruik gemaakt van de vuistregels en richtlijnen die zijn uitgegeven door het CROW (Publicatie 381: Toekomstig bestendig parkeren - coëfficiënten parkeren en verkeersgeneratie, 12-2018). Voor een moskee zijn geen verkeersgeneratiegegevens bekend. Om die reden is gekeken naar het verwachte aantal geparkeerde voertuigen. In het algemeen zullen deze getallen een goede indicatie geven van de werkelijke verkeersgeneratie. In het onderzoek is aangegeven op welke wijze het aantal geparkeerde voertuigen is onderbouwd. Zie hiervoor voorgaande paragraaf 2.1.1 over parkeren.

Uitkomsten verkeersgeneratie

Voor het bepalen van de maximale toekomstige verkeersgeneratie wordt uitgegaan van het maximum aantal geparkeerde voertuigen. Gezien in de regels van het bestemmingsplan is vastgelegd dat er, met uitzondering van twee dagen per kalenderjaar, maximaal 350 personen tegelijkertijd op het

perceel aanwezig mogen zijn, (zie artikel 4.3 onder c) is het maximum aantal geparkeerde voertuigen afgerond 53 (350 bezoekers x 0,15 parkeernorm).

Voor het bepalen van de maximale toekomstige verkeersgeneratie is gekeken naar de piekbelasting tijdens het vrijdagmiddaggebed rond 17:00 uur. Uitgangspunt is dat alle 53 parkeerplaatsen bezet zijn. Er van uitgaande dat deze voertuigen binnen hetzelfde uur arriveren en vertrekken levert dit een verkeersgeneratie op van 106 verkeersbewegingen (53 maal 2). Uit het aanvullende verkeersonderzoek blijkt dat deze toename past binnen de huidige capaciteit van het wegvak van de Van Oldenbarneveldstraat, het kruispunt met de Jacob van Deventerstraat en het kruispunt Westervoortsedijk – Van Oldenbarneveldstraat.

2.2 Stedenbouwkundige aspecten

Door Palmbout Urban Landscapes is in april 2012 het stedenbouwkundig ontwerp 'Arnhem Centrum Oost' opgesteld. Dit stedenbouwkundig ontwerp is opgesteld om sturing te geven aan de herontwikkeling van Fluvium en Rijnwijk zodat deze gebieden omgevormd kunnen worden tot een aantrekkelijk stedelijk woongebied. Dit stedenbouwkundig ontwerp is geen onderdeel van het thans voorliggende ontwerpbestemmingsplan.

Benadrukt wordt dat het stedenbouwkundig ontwerp is opgesteld om sturing te geven aan de woningbouw in het gebied. De gronden die onderdeel zijn van voorliggend ontwerpbestemmingsplan hebben thans de bestemming 'bedrijventerrein'. Het stedenbouwkundig ontwerp is dan ook niet slechts beperkt van toepassing op deze gronden.

Vanwege het ontbreken van duidelijke richtlijnen voor Fluvium Zuid, is in mei 2020 een Ambitiedocument Fluvium Zuid opgesteld met stedenbouwkundige randvoorwaarden, beeldkwaliteitseisen en andere ambities voor de nog te ontwikkelen kavels in Fluvium Zuid. Het ambitiedocument is een ambtelijk document dat een aanvulling vormt op het stedenbouwkundig ontwerp en geeft richting aan de kopers en architecten, die de kavels op Fluvium Zuid gaan ontwikkelen. In het Ambitiedocument worden verschillende aspecten voor de te ontwikkelen kavels benoemd: waaronder wandbebouwing langs de Westervoortsedijk, type materialisatie etc. Het merendeel is overgenomen uit het stedenbouwkundig ontwerp maar verder aangescherpt. Het Ambitiedocument is als bijlage gevoegd bij de reserveringsovereenkomsten voor de kavels A, B en C en wordt gehanteerd bij de toetsing van de uitwerkingen voor de kavels.

3. Ingediende zienswijzen

3.1. Naam en adressen van de indieners zienswijzen

	Naam	Straat/Postbus	Postcode	Plaats
1	██████████	██████████	██████████	Arnhem
2	██████████	██████████	██████████	Arnhem
3	██████████	██████████	██████████	Arnhem
4	Stichting Westervoortsedijk <i>Via gemachtigde Vangoud Advocaten</i>	Westervoortsedijk 95A	6827 AW	Arnhem
5	Drukkerij Leeflang BV	Van Oldenbarneveldstraat 116	6827 AP	Arnhem
6	Platform voor Religie en Levensbeschouwingen Gelderland Midden	██████████	██████████	Arnhem

3.2 Overzicht ingediende zienswijzen en reactie gemeente

	Gronden	Reactie gemeente
Zienswijze #1		
1.	Een zeer klein percentage van de inwoners van het Nieuwe Kaderkwartier is Moslim. In een andere wijk een moskee realiseren is milieuvriendelijker gezien de hoeveelheid autoverkeer die het met zich meebrengt.	<p>De betreffende moskee wordt ter plaatse gerealiseerd omdat de huidige vestiging van de Ayasofya moskee aan de Sonsbeeksingel in Arnhem niet meer voldoet aan de eisen van de organisatie, onder meer omdat die locatie een te beperkte capaciteit heeft. Er zijn verschillende locaties onderzocht, telkens met een negatief resultaat. Het betreffen locaties die door de gemeente Arnhem zijn aangedragen en locaties die te koop zijn aangeboden via bijvoorbeeld Funda. De locaties bleken om diverse redenen niet haalbaar/realistisch.</p> <p>Uiteindelijk is de keuze gevallen op de voorliggende locatie. Deze locatie is goed bereikbaar, voldoet aan de grootte, is gelegen richting het zuidoosten en voorziet in voldoende parkeergelegenheid op het eigen terrein. Verder is van belang dat de te realiseren moskee in een gebied ligt dat volop in ontwikkeling is. Zowel in Cobercokwartier als Havenmeesterkwartier worden woningen gerealiseerd. Het is hierbij nog niet te zeggen welke mensen met welke geloofsovertuiging hier komen te wonen.</p>
2.	Parkeren is een probleem als beide moskeeën dienst hebben. Er is geen parkeerberekening voor twee moskeeën aangeleverd.	Het voornemen voorziet in het realiseren van één moskee. Uit het aanvullend verkeersonderzoek blijkt dat de moskee op eigen terrein in de parkeerbehoefte kan voorzien. De parkeersituatie voor de al bestaande moskee is hiervoor niet relevant. Zie verder paragraaf 2.1.2 van de zienswijzenota.
3	In de specifieke gebruiksregels staat een bronsterkte van maximaal 107 dB. In het akoestisch onderzoek industrielawaai is gerekend met 70 dB. De 107 dB is dus niet onderzocht.	In de specifieke gebruiksregels voor de gronden waarop de moskee gesitueerd is (artikel 4.3 onder b1) is inderdaad een maximaal bronvermogen bepaald van 107 dB voor (kort samengevat) oproepen tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging.

		<p>Het akoestisch onderzoek industrielawaai is op een aantal punten aangevuld en aangepast ten opzichte van het ontwerp bestemmingsplan. Bij het vast te stellen bestemmingsplan is dit aangepaste en aangevulde onderzoek bijgevoegd. Het gaat om het onderzoek 'Akoestisch onderzoek industrielawaai Stokerstraat/Jacob van Deventerstraat te Arnhem', d.d. 19 oktober 2022, met kenmerk 15049.004, versienummer D4 opgesteld door Econsultancy.</p> <p>In tabel 3.2 op pagina 7 van dit aangepaste onderzoek is uiteengezet dat voor wat betreft de minaret uitgegaan is van een bronvermogen van 107 dB. Vervolgens is in het akoestisch onderzoek geconcludeerd dat met dit bronvermogen wordt voldaan aan de normen voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau en het maximale geluidsniveau op de gevel van de woningen zoals bepaald in artikel 2.17 lid 1 aanhef en onder a van het Activiteitenbesluit. In het aangepaste en aanvullende akoestisch onderzoek is dus wel gerekend met een bronvermogen van 107 dB voor wat betreft de minaret.</p>
4.	In het akoestisch onderzoek industrielawaai is in bijlage 1 een afbeelding opgenomen van de toekomstige stedenbouwkundige massa van de moskee. Hierop zijn twee minaretten te zien. Volgens de regels is er maar één minaret mogelijk. In het onderzoek is blijkbaar uitgegaan van twee minaretten en dus onjuist.	<p>De afbeelding in de bijlage van het akoestisch onderzoek is een verouderde afbeelding en is per abuis opgenomen in het onderzoek. In het aangepaste akoestisch onderzoek 'Akoestisch onderzoek industrielawaai Stokerstraat/Jacob van Deventerstraat te Arnhem', d.d. 19 oktober 2022, met kenmerk 15049.004, versienummer D4 opgesteld door Econsultancy is de afbeelding niet meer opgenomen.</p> <p>Conform de verbeelding mag ter plaatse van de bouwaanduiding specifiek bouwaanduiding – 1 één minaret worden gebouwd. Afbeelding 3.1 in de toelichting geeft een eerste opzet van de massa toekomstige moskee met één minaret.</p>
5.	De nieuwe woningbouw is niet meegenomen in de modellering. Wel zijn hogere waarden dan 107 dB en meer	De nieuwe woningbouw is in het model meegenomen. Zie hiervoor paragraaf 3.3 en bijlage 2 van het aangepaste akoestisch onderzoek 'Akoestisch onderzoek industrielawaai

	nachtelijk geluid meegenomen. Is dit een opmaat voor meer hinder? Liggen er meer uitbreidingsplannen?	Stokerstraat/Jacob van Deventerstraat te Arnhem', d.d. 19 oktober 2022, met kenmerk 15049.004, versienummer D4 opgesteld door Econsultancy Het bestemmingsplan maakt niet meer mogelijk dan de moskee en de bijbehorende ondergeschikte functies. Er is dan ook geen sprake van meer hinder of verdere uitbreidingsplannen. Indien er sprake zou zijn van andere ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving die niet binnen het bestemmingsplan past, dan dient hier een nieuwe planologische procedure voor doorlopen te worden. In die procedure kan eventuele hinder aan de orde worden gesteld.
6.	De gemeente moet aanvullende eisen aan het mortuarium stellen.	Het mortuarium dient te voldoen aan de geldende specifieke wet- en regelgeving. Extra eisen in het bestemmingsplan stellen wordt niet noodzakelijk geacht.
7.	Toestaan ochtendvroeg geluid minaret is onnodig	De periode dat er geluid in de minaret geproduceerd mag worden (tussen 7.00 en 19.00 uur) sluit aan bij de dagperiode zoals volgend uit het Activiteitenbesluit. De hoeveelheid geluid die hierbij geproduceerd mag worden past eveneens binnen de normen die het Activiteitenbesluit stelt. Een verdere inperking van de periode waarop het geluid geproduceerd mag worden is dan ook niet aan de orde.
Zienswijze #2	Zienswijze identiek aan zienswijze 1	Zie beantwoording zienswijze 1
Zienswijze # 3		
1.	Er is onvoldoende met de buurt gecommuniceerd over de planvorming. Er is eenmalig een online bijeenkomst georganiseerd. Vervolgens is het lang stil geweest, tot er opeens een bestemmingsplan ter inzage wordt gelegd. Er is geen goed planproces gevolgd. Een ontwerpbestemmingsplan is een zeer vergaande stap in de juridische procedure en geeft bovendien alleen inzicht in de ruimtelijk relevante zaken. Andere zaken blijven hierdoor onduidelijk. De zienswijze dient opgevat te worden als een reactie op andere, mogelijk hierna, volgende planproducten en besluiten.	Er is in de afgelopen 1,5-2 jaar op verschillende manieren gecommuniceerd met de buurt en andere belanghebbenden, namelijk via: nieuwsbrieven (naar omwonenden, omliggende bedrijven en kopers van woningen in het Gashouderskwartier), webpagina op de gemeentesite, persberichten en bericht in de wijkkrant. Er zijn verschillende momenten voor online overleg geweest en daarnaast heeft de moskee enkele keren een uitnodiging gestuurd voor een bezoek aan de huidige moskee om te laten zien welke activiteiten zij zoal verrichten. Daarnaast zijn er aparte gesprekken gevoerd met de StaB en de Oka en heeft een speciaal daarvoor aangestelde omgevingsmanager vele

		<p>individuele gesprekken gevoerd met mensen die vragen hadden (gemaild, gebeld of live gesprek).</p> <p>Ook in de komende fasen, o.a. bij de uitwerking van het plan, zal regelmatig met alle belanghebbenden worden gecommuniceerd door gemeente en/of de initiatiefnemer. Wat betreft zienswijzen op verdere besluiten, geldt dat hiervoor in de daarvoor bestemde procedures ruimte voor is. Wel geldt dat de zienswijze in de daarvoor bestemde termijn ingediend dient te worden. De nu ingediende zienswijze geldt dus niet automatisch als zienswijze op eventuele andere besluiten die voor het realiseren van de moskee genomen dienen te worden.</p>
2a.	Er is geen rekening gehouden met het feit dat geluid op 6 meter hoogte gemakkelijk over een gebouw van 9 meter heen gaat.	Het gebouw aan de Stokerstraat hoek Westervoortsedijk heeft op basis van het bestemmingsplan een hoogte van maximaal 20 meter. Dit zijn de toetspunten 17-21 uit het akoestisch onderzoek industrielawaai. De rest van de Stokerstraat heeft op basis van het bestemmingsplan een hoogte van maximaal 9 meter. Dit zijn de toetspunten 01-16 uit het akoestisch onderzoek industrielawaai. Zoals uit het akoestisch onderzoek industrielawaai volgt is er gerekend op zowel een hoogte van 1,5 meter als op een hoogte van 5 meter en voor het gebouw van 20 meter is op zowel 1,5, 4,5, 7,5, 10,5 13,5 en 16,5 meter een berekening uitgevoerd.
2b.	In het akoestisch onderzoek is uitgegaan van een aantal punten op de gevel die geluid geven, zoals koelinstallaties. De geluidsinstallaties van de minaret lijkt hierin meegenomen als geluidsbron in figuur 3.3. Er is dus een fout gemaakt in het geluidsonderzoek.	De minaret is als geluidsbron in het rekenmodel meegenomen, zie puntbron 6 op figuur 3.3 pagina 7 en op pagina 5 van bijlage 2 van het aangepaste akoestisch onderzoek 'Akoestisch onderzoek industrielawaai Stokerstraat/Jacob van Deventerstraat te Arnhem', d.d. 19 oktober 2022, met kenmerk 15049.004, versienummer D4 opgesteld door Econsultancy. Dit is conform de op basis van de planregels toegestane situering. De geluidsbronnen van het gebouw zijn op de gevel van het gebouw gesitueerd om de worst-case situering in kaart te brengen.
2c.	In de planregels staat dat de bron van het geluid is begrensd op 107 dB. Deze grens is niet gemotiveerd. De grens kan ook lager, op een aanvaardbaar niveau in een stille woonwijk	In paragraaf 4.4.2 van de toelichting en het akoestisch onderzoek industrielawaai is gemotiveerd waarom de geluidssterkte van de minaret is gemaximeerd op 107 dB.

	worden begrensd. Het RIVM adviseert in discotheken het geluid niet harder te zetten dan 102 dB.	<p>Uiteengezet is dat, gelet op de vrijheid van godsdienst, geen geluidsnormen van toepassing zijn voor oproepen tot belijden van godsdienst of levensovertuiging. Voorts is uiteengezet dat gekozen is om aansluiting te zoeken bij de normen voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau en het maximale geluidsniveau op de gevel van de woningen zoals bepaald in artikel 2.17 lid 1 aanhef en onder a van het Activiteitenbesluit.</p> <p>Het aangepaste akoestisch onderzoek 'Akoestisch onderzoek industrielawaai Stokerstraat/Jacob van Deventerstraat te Arnhem', d.d. 19 oktober 2022, met kenmerk 15049.004, versienummer D4 opgesteld door Econsultancy, laat zien dat bij een bronvermogen van maximaal 107 dB wordt voldaan aan de normen voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau en het maximale geluidsniveau op de gevel van de woningen zoals bepaald in artikel 2.17 lid 1 aanhef en onder a van het Activiteitenbesluit.</p>
2d.	Onduidelijk is hoe met de geluidsreflectie is omgegaan. Uit ervaring blijkt dat wanneer ten westen van deze buurt geluid wordt geproduceerd zoals met koningsdag, dit geluid sterk weerkaatst tegen het gebouw 'de transformatie' en de haaks daarop staande appartementen. Hier lijkt geen rekening mee te zijn gehouden.	Ten aanzien van reflectie is rekening gehouden met de voorschriften uit de Handleiding meten en rekenen Industrielawaai 1999 (industrielawaai) en Reken- en meetvoorschrift geluid 2012 (wegverkeerslawaai). Hier zijn de geldende reken- en meetvoorschriften in opgenomen. Er wordt hierbij standaard gerekend met een reflectiefactor van 0,8. Alleen in bijzondere gevallen, dient hiervan afgeweken te worden. Daar is in dit geval geen sprake van. Naast het nieuwe gebouw, wordt ook rekening gehouden met reflectie van bestaande bebouwing in de omgeving. Ook hier geldt een standaardreflectiefactor van 0,8, waarbij er eveneens geen redenen zijn om hiervan af te wijken.
2e.	Er wordt gerekend met de normen van een gemengd gebied, terwijl er sprake is van een rustige woonwijk. Zeker nu er plannen zijn dat de belangrijkste geluidsproducent, Van Houtum Recycling, over enkele jaren vertrekt.	In paragraaf 2.1 van het aangepaste akoestisch onderzoek 'Akoestisch onderzoek industrielawaai Stokerstraat/Jacob van Deventerstraat te Arnhem', d.d. 19 oktober 2022, met kenmerk 15049.004, versienummer D4 opgesteld door Econsultancy, is uiteengezet waarom sprake is van een 'gemengd gebied'. Rondom het plangebied bevinden zich voornamelijk gronden waaraan bedrijfsbestemmingen zijn

		toegekend. Ten noorden van het plangebied zijn gronden met een woonbestemming gelegen. Gelet hierop is sprake van een sterke functiemenging en derhalve van een 'gemengd gebied'.
3a.	Onduidelijk is of er rekening is gehouden met de regionale functie van de moskee. Er wordt gesteld dat de moskee een lager aantal verkeerbewegingen genereert dan de eerder toegestane functie. Het effect van een moskee op zijn omgeving is wel wezenlijk anders dan een bedrijf. Bij een moskee mag er worden verondersteld dat de verkeersbewegingen piekmomenten zullen betreffen. Dat is een heel ander effect dan een bedrijf dat gedurende een hele dag verkeer aan trekt.	In paragraaf 2.1.3 van deze zienswijzenota wordt deze zienswijze beantwoord.
3b.	Voor de parkeervoorzieningen wordt uitgegaan van circa 350 bezoekers op een vrijdag en een norm van 0,15 voor een religiegebouw. In het geluidsonderzoek uitgegaan van 370 bezoekers op een vrijdag. Het totaal aantal bezoekers dat op zo'n dag aanwezig is dus volstrekt onduidelijk.	Het geluidsonderzoek heeft als doel de akoestische gevolgen van de voorgenomen ontwikkeling in kaart te brengen, niet de uiteindelijke verkeersgeneratie of het aantal bezoekers in kaart te brengen. Hierbij worden aannames gedaan. In dit geval is met meer bezoekers in het akoestisch onderzoek gerekend. Uit de resultaten blijkt dat er dan nog altijd sprake is van een akoestisch aanvaardbare situatie. De enkele omstandigheid dat in het akoestisch onderzoek is gerekend met de aanwezigheid van meer personen, laat onverlet dat op de gronden die zijn bestemd als 'Maatschappelijk' maximaal 350 personen aanwezig mogen zijn (zie artikel 4.3 onder c).
3c.	Onduidelijk is in welke ruimtes de 350 mensen aanwezig zijn. Want er zijn niet alleen gebedsruimtes maar ook een feestzaal, klaslokalen en detailhandel. Het kan dus goed zijn dat er tegelijk gebruik wordt gemaakt van de leslokalen en de bijeenkomst zaal. Dit kan betekenen dat er veel meer mensen aanwezig zijn. Voor het gebruik van elk van deze functies heeft de gemeente weer aparte parkeernormen. Deze zijn niet toegepast op deze locatie.	In artikel 4.3 onder c van de planregels is bepaald dat ter plaatse van de gronden met de bestemming 'Maatschappelijk' maximaal 350 personen tegelijk aanwezig mogen zijn. Gelet hierop is geborgd dat er op die gronden, waarop dus tevens de moskee is voorzien, in totaal maximaal 350 personen tegelijkertijd aanwezig mogen zijn. De verdeling over de betreffende ruimtes binnen de moskee is daarbij niet relevant. Blijken er toch meer dan 350 personen aanwezig te zijn op het terrein van de moskee (ongeacht de verdeling over de betreffende ruimtes), dan handelt de moskee in strijd met het bestemmingsplan en kan handhavend opgetreden worden.

		Opgemerkt wordt dat op grond van artikel 4.3 onder d van de planregels gedurende twee dagen per kalenderjaar maximaal 500 personen tegelijkertijd in de moskee aanwezig mogen zijn op het terrein van de moskee. De door reclamant genoemde verdeling over de betreffende ruimten is daarbij niet relevant.
3d.	In Beleidsregels voor toepassing van artikel 2.5.30 van de Bouwverordening gemeente Arnhem 2003 staat dat "Uitgangspunt van artikel 2.5.30 is dat de aanvrager van een bouwvergunning er alles aan doet om de parkeereis op eigen terrein te realiseren". Niet is onderbouwd waarom de gemeente in haar eigen beleid aangeeft dat parkeervoorzieningen op eigen terrein moeten worden gerealiseerd en voor de moskee een uitzondering wordt gemaakt door 33 parkeerplekken op straat toe te schrijven aan de moskee. Temeer omdat op piekmomenten er een toename van het aantal bezoekers is met 42%. Er wordt daarom bezwaar gemaakt tegen het 'toewijzen van 33 parkeerplekken op straat' aan de moskee.	<p>De zienswijze was aanleiding om aanvullend verkeersonderzoek te doen. Dit aanvullend verkeersonderzoek 'Verkeersonderzoek Arnhem Ayasofya Moskee Westervoortsedijk' met kenmerk P222383 en datum 25 oktober 2022 is als bijlage bij de toelichting onderdeel van het vast te stellen bestemmingsplan.</p> <p>In paragraaf 2.1.2 van deze zienswijzenota wordt deze zienswijze behandeld.</p> <p>Gelet hierop is de beleidsregel omtrent parkeren gekoppeld aan een algemene bouwregel. In het kader van de aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit 'bouwen' (ex. artikel 2.1 lid 1 aanhef en onder a van de Wabo) wordt getoetst of er wordt voorzien in voldoende parkeergelegenheid. Wat verstaan moet worden onder 'voldoende parkeergelegenheid' volgt uit de (dynamische) beleidsregel.</p>
3e.	Onduidelijk is welk betaald parkeren regime hier gaat gelden. Hier moet tenminste het betaald parkeren regime van 9-18 uur op straat worden ingevoerd zodat parkeren op eigen terrein aantrekkelijk wordt. En ik verzoek zeer frequent parkeersonderzoeken plaats te laten vinden zodat gemonitord wordt of de parkeervoorziening en het parkeergedrag niet ten koste gaat van de leefbaarheid in de buurt.	Een bestemmingsplan is niet de plek om vast te leggen hoe het betaald parkeren ingevuld gaat worden en hoe de monitoring hiervan plaatsvindt. Hetzelfde geldt voor de gevraagde monitoring. Beide zijn uitvoeringsaspecten die buiten het bestemmingsplankader vallen.
4a.	Veel van de bezoekers zullen van elders uit Arnhem en uit de regio komen en dus met de auto. Ontsluiting via de Van Oldenbarneveltstraat leidt over de gehele lengte van de Van Oldenbarneveltstraat tot een aanzienlijk piek in het verkeersaanbod. Aan de Van Oldenbarneveltstraat is ook de	In paragraaf 2.1.3 van deze zienswijzenota wordt deze zienswijze beantwoord.

	Al Fath moskee gevestigd wat nu de gebeds- en feestdagen al tot problematische verkeerssituatie en parkeersituaties leidt.	
4b.	De kruising met het hoofdfietsverbinding op de Van Verschuerstraat en de rotonde met de Johan de Wittlaan leiden op dit moment al regelmatig tot files op de Van Oldenbarneveltstraat.	In paragraaf 2.1.1 van deze zienswijzenota wordt deze zienswijze beantwoord.
4c.	De Van Oldenbarneveltstraat is qua breedte niet berekend op deze toename. Er is geen vrij liggend fietspad in het 50km gebied en het wegprofiel in het 30 km gebied is te smal voor twee passerende auto's en twee fietsers.	In paragraaf 2.1.1 van deze zienswijzenota wordt deze zienswijze beantwoord.
5.	Ik maak bezwaar tegen het ontbreken van een stedenbouwkundige visie inclusief beeldkwaliteit plan voor de ontwikkeling van de moskee. Met het stedenbouwkundige plan van Palmbout Urban Landscape is met veel zorg een nieuw stuk stad vormgegeven. Aan de ontwikkeling van de moskee wordt nu niet de noodzakelijke zorg besteed. Er is geen stedenbouwkundige visie in het plan opgenomen. Er wordt een gebouw vastgeplakt aan het einde van de woonwijk zonder dat er een relatie wordt gelegd in vorm en uiterlijk van dit gebouw met zijn omgeving. Het stedenbouwkundig plan van Palmbout Urban Landscaps voorziet in een centrale plek in de nieuwe buurt bij het pleintje op de kruising van de Westervoortsedijk met de Rietgrachtstraat en de Broekstraat. Een moskee moet dus opgaan in het bouwblok dat in het stedenbouwkundigplan van Palmbout Urban Landscaps en geen onderscheidend positie innemen in het gevelbeeld. Het is volstrekt onduidelijk hoe dit wordt vormgegeven. Dit geldt tevens voor de minaret en de programmering.	Opgemerkt wordt dat er geen rechtsregel is die ertoe strekt dat, in alle gevallen, een beeldkwaliteitsplan dan wel een stedenbouwkundig plan moet worden opgesteld bij de vaststelling van een bestemmingsplan. Zie in dit kader tevens de uitspraak van de Afdeling van 4 september 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:3056, r.o. 7.1). Zoals uiteengezet in paragraaf 2.2 van deze zienswijze nota is, vanwege het ontbreken van duidelijke richtlijnen voor Fluvium Zuid, in mei 2020 een Ambitiedocument Fluvium Zuid opgesteld met stedenbouwkundige randvoorwaarden, beeldkwaliteitseisen en andere ambities voor de nog te ontwikkelen kavels in Fluvium Zuid. Het ambitiedocument is een ambtelijk document dat een aanvulling vormt op het stedenbouwkundig ontwerp en geeft richting aan de kopers en architecten, die de kavels op Fluvium Zuid gaan ontwikkelen. In het Ambitiedocument worden verschillende aspecten voor de te ontwikkelen kavels benoemd: waaronder wandbebouwing langs de Westervoortsedijk, type materialisatie etc. Het merendeel is overgenomen uit stedenbouwkundig ontwerp maar verder aangescherpt. Het Ambitiedocument is als bijlage gevoegd bij de reserveringsovereenkomsten voor de kavels A, B en C en wordt gehanteerd bij de toetsing van de uitwerkingen voor de kavels.
6a.	De wijk ligt tussen het centrum van Arnhem en winkelcentrum Lely in. Er is geen visie om van de Westervoortsedijk een winkelstraat te maken. Onduidelijk is	Voorliggend bestemmingsplan voorziet uitsluitend in aan de moskee ondergeschikte en ten dienste daarvan staande

	daarom waarom er losse detailhandel in een maatschappelijke functie moet worden gevestigd. Het vestigen van solitaire winkels is in strijd met uw detailhandels beleid "detailhandelsvisie Arnhem 2016-2021".	detailhandel. Er is dan ook geen sprake van de vestiging van solitaire winkels.
6b.	Door de ondernemers van Arnhem centrum streven een compact centrum gebied door losse detailhandel toe te staan draagt hier niet aan bij.	In punt 6a wordt deze zienswijze beantwoord.
6c.	De beoogde supermarkt locatie op de hoek van de Rietgrachtstraat met de Westervoortsedijk is inmiddels ingevuld met een gezondheidscentrum waaruit geconcludeerd mag worden dat het kennelijk niet aantrekkelijk is om hier een detailhandel te realiseren.	In punt 6a wordt deze zienswijze beantwoord.
6d.	Onduidelijk is daarom waarom er binnen het gebouw van een moskee, een maatschappelijke voorziening, detailhandel vierkante meters noodzakelijk zijn. Het worden losstaande winkels zonder relatie met hun omgeving. Dit zal in de context van moskeeën in overwegend islamitische landen anders zijn maar dat hangt dus samen met de stedenbouwkundige opzet en plek van het gebouw in de stad. Op de plek waar de moskee gepland staat is geen sprake van een winkelstraat.	In punt 6a wordt deze zienswijze beantwoord.
Zienswijze # 4		
1.	De huidige bestemming van het perceel getuigt van een goede ruimtelijke ordening. Er is sprake van een bestemming voor bedrijven tot en met milieucategorie 2. Deze (relatief lichte) bedrijvigheid verhoudt zich goed tot de aangrenzende woonbestemming, kantoorpanden en andere bedrijfspercelen. Een bedrijfsbestemming is niet geluidsgevoelig en is ook geen kwetsbaar object en daarmee een ideale invulling van het plangebied. Daarnaast bestaat er een grote behoefte aan bedrijfskavels in de omgeving en is het aanbod nihil. Er zijn zelfs meerdere concrete gegadigden om zich op deze kavel te vestigen. De bestemmingsplan herziening is dan ook niet nodig en zelfs ongewenst.	<p>De betreffende moskee wordt ter plaatse gerealiseerd omdat de huidige vestiging van de Ayasofya moskee aan de Sonsbeeksingel in Arnhem niet meer voldoet aan de eisen van de organisatie, onder meer omdat die locatie een te beperkte capaciteit heeft. Er zijn verschillende locaties onderzocht, telkens met een negatief resultaat. Het betreffen locaties die door de gemeente Arnhem zijn aangedragen en locaties die te koop zijn aangeboden via bijvoorbeeld Funda. De locaties bleken om diverse redenen niet haalbaar/realistisch.</p> <p>Uiteindelijk is de keuze gevallen op de voorliggende locatie. Deze locatie is goed bereikbaar, voldoet aan de grootte, is gelegen richting het zuidoosten en voorziet in voldoende parkeergelegenheid op het eigen terrein.</p>

		<p>Verder is de gemeente van mening dat een maatschappelijke functie zoals een moskee ruimtelijk en functioneel zeer wenselijk en passend is in een gebied dat in transitie is van bedrijventerrein naar een gebied waar steeds meer woningen worden gerealiseerd.</p> <p>Het nieuwe bestemmingsplan gaat niet in op de vraag of een nu toegestane functie passend is, maar of de nieuwe functie passend is en in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening. In de toelichting van het bestemmingsplan wordt aangetoond dat er sprake is van een passende functie en dat het voornemen in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening. Dat de huidige functie dat ook is, is hierbij niet relevant.</p>
2.	<p>Indien de raad van mening is dat een maatschappelijke bestemming in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening, dan dient het plangebied in ieder geval de dubbele bestemming 'Maatschappelijk/Bedrijven' te krijgen, zodat het perceel in de toekomst ook alternatieve gebruiksmogelijkheden krijgt. In de collegenota van 16 juni 2020 wordt gesproken over een verruiming van de bestemming naar maatschappelijke doeleinden/ bedrijven. Als de bouw van de moskee geen doorgang vindt of als de moskee op enig moment sluit, dan kan het perceel zonder ruimtelijke procedure in gebruik worden genomen voor bedrijvigheid</p>	<p>Het is vaste rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: '<i>de Afdeling</i>') dat de gemeenteraad bij de vaststelling van een bestemmingsplan beleidsruimte toekomt om bestemmingen aan te wijzen en met het oog hierop regels te geven. Zie in dit kader bijvoorbeeld de uitspraak van de Afdeling van 20 april september 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:1160, r.o. 4.)</p> <p>Er is gekozen om geen dubbelbestemming op de kavel te leggen omdat de Islamitische Unie daarmee publiekrechtelijk de mogelijkheid zou krijgen om (deels) een bedrijf te ontwikkelen en dat is niet wat beoogd is in de afspraken met de Islamitische Unie. Mocht de ontwikkeling van de moskee om welke reden dan ook niet doorgaan dan zal de grond niet geleverd worden en zal de gemeente op dat moment bekijken wat te doen. Mocht het zo zijn dat geconcludeerd wordt dat de functie van bedrijf het beste is, dan zal er opnieuw een bestemmingsplanherziening plaatsvinden en zal de gemeente de kavel aan de markt aanbieden.</p>
3.	<p>Het oostelijke centrumgebied is volop in ontwikkeling. Voor de (woning)bouwplannen die hier zijn/worden gerealiseerd, werden in april 2012 zeer strikte stedenbouwkundige- en beeldkwaliteitseisen vastgesteld die nadien bij iedere</p>	<p>Opgemerkt wordt dat er geen rechtsregel is de ertoe strekt dat, in alle gevallen, een beeldkwaliteitsplan dan wel een stedenbouwkundig plan moet worden opgesteld bij de vaststelling van een bestemmingsplan. Zie in dit kader tevens</p>

	<p>ontwikkeling ook strikt door de gemeente zijn toegepast. Uitgangspunt voor dit deel van de Westervoortsedijk is een lanenstructuur met een beperkte bouwhoogte en zoveel mogelijk aaneengesloten bebouwing en dichte hoeken. Voor het specifieke kavel is zelfs een footprint en bebouwingsenveloppe opgesteld.</p> <p>Het is in de ogen van de stichting evident dat de stedenbouwkundige structuur die de gemeente hier voorstaat bestaat uit gesloten gevelwanden langs de nieuwe straat en de Westervoortsedijk met een besloten binnentuin met parkeeroplossing. In het thans ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan lijkt van die gedachte niets overgebleven.</p> <p>De stichting is van mening dat de gemeente zich als betrouwbare overheid dient te conformeren aan eerder vastgestelde stedenbouwkundige en beeldkwaliteitskaders. Deze kaders hebben voor alle ontwikkelingen in de omgeving als strikte leidraad gegolden en kunnen niet ineens voor een op zichzelf staand initiatief volledig worden losgelaten.</p> <p>Datzelfde geldt voor de materialisatie en uitstraling die voor dit gebied altijd is nagestreefd. Er moest vanwege het van oudsher industriële karakter van het gebied steeds sprake zijn van robuuste vormgeving en materiaalgebruik, rode gebakken stenen, hout, metaal, etc. In het onderhavige bestemmingsplan blijkt op geen enkele wijze van de voortzetting van die uitgezette lijn. Er is geen nieuw beeldkwaliteitsplan opgesteld om de vormgeving van de moskee te laten aansluiten op de omgeving. In een gebied dat jaren lang met zulke strenge eisen zo zorgvuldig is vormgegeven, dient op zijn minst deugdelijk te worden gemotiveerd waarom dit kavel ineens alles wordt losgelaten en bij wijze van spreken een 'welstandsvrije' situatie in het leven wordt geroepen. De stichting hecht eraan dat nieuwbouw op dit kavel, voor welke functie dan ook, zich conformeert aan de uitgangspunten die ook voor de rest</p>	<p>de uitspraak van de Afdeling van 4 september 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:3056, r.o. 7.1).</p> <p>Zoals uiteengezet in paragraaf 2.2 van deze zienswijze nota is, vanwege het ontbreken van duidelijke richtlijnen voor Fluvium Zuid, in mei 2020 een Ambitiedocument Fluvium Zuid opgesteld met stedenbouwkundige randvoorwaarden, beeldkwaliteitseisen en andere ambities voor de nog te ontwikkelen kavels in Fluvium Zuid. Het ambitiedocument is een ambtelijk document dat een aanvulling vormt op het stedenbouwkundig ontwerp en geeft richting aan de kopers en architecten, die de kavels op Fluvium Zuid gaan ontwikkelen. In het Ambitiedocument worden verschillende aspecten voor de te ontwikkelen kavels benoemd: waaronder wandbebouwing langs de Westervoortsedijk, type materialisatie etc. Het merendeel is overgenomen uit stedenbouwkundig ontwerp maar verder aangescherpt. Het Ambitiedocument is als bijlage gevoegd bij de reserveringsovereenkomsten voor de kavels A, B en C en wordt gehanteerd bij de toetsing van de uitwerking voor de kavels.</p>
--	---	---

	van het gebied gelden. In de ogen van de stichting ligt het dus voor de hand om een nieuwe beeldkwaliteitsparagraaf te schrijven waarin duidelijke eisen worden gesteld aan de inpassing en vormgeving van de nieuwbouw op deze locatie.	
4.	<p>Een groot zorgpunt is dat parkeerbehoefte als gevolg van de nieuw te bouwen moskee ernstig wordt onderschat. Dit komt enerzijds door de gekozen normstelling van 0,15 parkeerplaatsen per zitplaats uit het 18 jaar geleden vastgestelde parkeerbeleid. Deze normstelling is gezien de ligging van de moskee veel te laag. In vergelijkbare gevallen elders in het land wordt een normstelling van 0,3 (of hoger) gehanteerd. Daarnaast zit de onderschatting in het feit dat ten onrechte geen realistische worst-case berekening is gemaakt van de bezoekersaantallen, het autogebruik en de samenhang van de verschillende functies die tegelijkertijd in gebruik mogen zijn.</p> <p>Tot slot wordt op de zogenaamde 'bijzondere dagen' die twee keer per jaar zijn toegestaan, een parkeerprobleem afgewenteld op de omgeving. Hierbij is niet aangetoond dat daarvoor parkeercapaciteit bestaat. Een structureel twee keer per jaar terugkerend knelpunt is niet incidenteel en kan in planologische zin niet worden genegeerd. Er dient derhalve te worden onderzocht of en zo ja hoe de parkeerdruk in die situatie kan worden opgevangen. De stichting heeft dan ook ernstige twijfels bij de vraag of het bouwplan voorziet in voldoende parkeergelegenheid.</p>	<p>De zienswijze was aanleiding om aanvullend verkeersonderzoek te doen. Dit aanvullend verkeersonderzoek 'Verkeersonderzoek Arnhem Ayasofya Moskee Westervoortsedijk' met kenmerk P222383 en datum 25 oktober 2022 is als bijlage bij de toelichting onderdeel van het vast te stellen bestemmingsplan.</p> <p>In paragraaf 2.1.2 van deze zienswijzenota wordt deze zienswijze behandeld.</p> <p>Gelet hierop is de beleidsregel omtrent parkeren gekoppeld aan een algemene bouwregel. In het kader van de aanvraag om een omgevingsvergunning voor de activiteit 'bouwen' (ex. artikel 2.1 lid 1 aanhef en onder a van de Wabo) wordt getoetst of er wordt voorzien in voldoende parkeergelegenheid. Wat verstaan moet worden onder 'voldoende parkeergelegenheid' volgt uit de (dynamische) beleidsregel.</p> <p>In het kader van de procedure omtrent de omgevingsvergunning voor de activiteit 'bouwen' kan ter discussie gesteld worden of de normen uit de beleidsregel volstaan. Nu deze beleidsregel geen onderdeel uitmaakt van dit bestemmingsplan, kan deze niet (inhoudelijk) ter discussie gesteld worden in de voorliggende planprocedure.</p>
5a.	Vanwege de het hiervoor opgemerkte gebrek aan parkeerplaatsen en de onderschatting van de verkeersgeneratie zal het akoestisch onderzoek aangepast moeten worden.	In punt 4 wordt deze zienswijze beantwoord.
5b.	Ten onrechte wordt in het akoestisch onderzoek industrielaawaai aangenomen dat er geen maatwerk nodig is in verband met het overschrijden van de maximale	Deze zienswijze heeft aanleiding gegeven om de gemeenteraad voor te stellen om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen.

	<p>geluidsniveaus op de gevels van de nieuwe woningen vanwege het dichtslaan van portieren op het parkeerterrein. De maximale waarden uit het Activiteitenbesluit worden immers overschreden. Gelet op de reeds hoge geluidsbelasting in het gebied, ligt het niet voor de hand dat verruimend maatwerk toegepast wordt. Dit betekend ook dat het bestemmingsplan moet voorzien in geluidreducerende maatregelen vanwege geluid van de inrichting.</p>	<p>Mede op dit punt is het akoestisch onderzoek aangepast en aangevuld. In het aangepaste 'Akoestisch onderzoek industrielawaai Stokerstraat/Jacob van Deventerstraat te Arnhem', d.d. 19 oktober 2022, met kenmerk 15049.004, versienummer D4 opgesteld door Econsultancy, is aangegeven dat er ter plaatse van het parkeerterrein een geluidscherm van 1,20 meter hoogte wordt gerealiseerd. Zie hiervoor paragraaf 3.2 pagina 6 en paragraaf 3.3 en figuur 3.3 pagina 8 van het akoestisch onderzoek.</p> <p>Uit het aangepaste 'Akoestisch onderzoek industrielawaai Stokerstraat/Jacob van Deventerstraat te Arnhem', d.d. 19 oktober 2022, met kenmerk 15049.004, versienummer D4 opgesteld door Econsultancy, blijkt dat indien een geluidscherm van 1,20 meter hoogte ter plaatse van enkele parkeerplekken gerealiseerd wordt, er sprake zal zijn van een goed woon- en leefklimaat.</p> <p>In 'Bijlage 1 Wijzigingenrapport' behorende bij het raadsvoorstel is aangegeven welke wijzigingen er worden voorgesteld.</p>
5c.	<p>Er heeft in het akoestisch onderzoek industrielawaai geen toetsing plaatsgevonden aan het Arnhemse geluidsbeleid, waarin het ambitieniveau voor het gebied 'redelijk rustig' is.</p>	<p>De toetsing aan het beleidsplan geluid heeft plaatsgevonden in de toelichting (paragraaf 4.4.2) bij het bestemmingsplan. Daar hoort de toetsing ook thuis. Het plangebied valt niet in het gebied redelijk rustig maar in het gebied stedelijke zone die getypeerd wordt als overwegend lawaaiig. Het ambitieniveau voor industrielawaai is 55 dB, dus 'onrustig'.</p>
5d.	<p>Het bestemmingsplan voor de moskee zorgt voor beperkingen van de op het bedrijventerrein gevestigde bedrijven. Er zijn namelijk leslokalen toegestaan, een school dus. Een school is een geluidgevoelig object. Er vindt dus een overschrijding plaats van de wettelijke voorkeurswaarde en daarvoor in geen hogere waarde vastgesteld. Ook blijkt uit de opgave van de initiatiefnemer dat er beoogd wordt een dienstwoning voor de imam te realiseren. Dit is eveneens een geluidgevoelig object en werkt beperkend voor de aanwezige bedrijven op het</p>	<p>De moskee met daarbij ondergeschikte en ten dienste van de moskee toegestane leslokalen voor cultureel en religieus onderwijs, niet zijnde regulier onderwijs kwalificeert niet als een geluidgevoelig gebouw als bedoeld in artikel 1 van de Wgh gelezen in samenhang met artikel 1.2 van het Besluit geluidhinder.</p> <p>Het is juist dat op grond van artikel 1.2 lid 1 aanhef en onder a van het Besluit geluidhinder een onderwijsgebouw kwalificeert als een ander geluidgevoelig gebouw als</p>

	<p>nabijgelegen bedrijventerrein. Het gebruik voor bewoning dient voor alle duidelijkheid en ter voorkoming van een handhavingsdiscussie in de planregels worden uitgesloten.</p>	<p>bedoeld in artikel 1 van de Wgh. Uit de Nota van Toelichting volgt dat het bij een ‘onderwijsgebouw’ moet gaan om een gebouw bestemd voor regulier onderwijs. Hiervoor wordt verwezen naar de volgende passage uit Nota van Toelichting:</p> <p><i>“Evenals voorheen gaat het bij een onderwijsgebouw om een gebouw bestemd voor primair onderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs, particulier onderwijs, beroepsonderwijs, volwasseneneducatie of hoger en universitair onderwijs. De delen van een onderwijsgebouw die in een bestemmingsplan een andere bestemming hebben gekregen dan leslokaal, theorielokaal of theorievaklokaal worden niet aangemerkt als een deel van het geluidsgevoelige gebouw. Bijvoorbeeld een practicumruimte, een gymnastieklokaal of een kantoorruimte die als zodanig is aangewezen in het bestemmingsplan, valt niet onder de werking van dit besluit. Als in het bestemmingsplan enkel het onderwijsgebouw als geheel is genoemd en er geen aparte bestemming is gegeven voor verschillende delen van het gebouw, valt het onderwijsgebouw in zijn geheel onder de werking van dit besluit. De wet kende een vergelijkbare bepaling, namelijk dat delen van een gebouw die niet zijn bestemd voor geluidsgevoelige onderwijsactiviteiten geen deel uitmaken van een onderwijsgebouw.”.</i>¹</p> <p>In het bestemmingsplan is expliciet bepaald dat de leslokalen niet bestemd zijn voor regulier onderwijs. Onder regulier onderwijs moet volgens artikel 1.32 van de planregels het volgende worden verstaan:</p> <p><i>“Onder regulier onderwijs wordt het verstaan het uitoefenen van (speciaal) basisonderwijs en voortgezet (speciaal) onderwijs zoals bedoeld in de Wet op het primair onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op de expertisecentra, zoals deze wetten luiden op het moment van vaststelling van dit plan.”.</i></p>
--	---	--

¹ Staatsblad 2012, 164.

		<p>Gelet hierop is mogen de leslokalen niet gebruikt worden voor het uitoefenen van (speciaal) basisonderwijs en voortgezet (speciaal) onderwijs zoals bedoeld in de Wet op het primair onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op de expertisecentra. Derhalve kwalificeert de moskee niet als een onderwijsgebouw en derhalve niet als een geluidgevoelig gebouw als bedoeld in artikel 1 van de Wgh gelezen in samenhang met artikel 1.2 van het Besluit geluidhinder.</p> <p>Verder wordt opgemerkt dat een dienstwoning voor de imam niet is toegestaan op grond van het bestemmingsplan.</p>
5e.	Delen van gebouwen kunnen ook geluidgevoelig zijn. Dit volgt uit de definitie van verblijfsruimte in artikel 1.1 lid 1 onder d van het Besluit geluidhinder. Het akoestisch onderzoek wegverkeerslawaaï redeneert alleen vanuit een goede ruimtelijke ordening voor de lokalen/leerlingen zelf en beschouwt de situatie niet voor omliggende bedrijven/funcies. Dit dient alsnog te gebeuren.	Zie de beantwoording van de zienswijze onder punt 5d. De moskee met daarbij ondergeschikte en ten dienste van de moskee toegestane leslokalen voor cultureel en religieus onderzoek, niet zijnde regulier onderwijs kwalificeert niet als een geluidgevoelig gebouw als bedoeld in artikel 1 van de Wgh gelezen in samenhang met artikel 1.2 van het Besluit geluidhinder.
5f.	De geluidsbelasting van industrielawaai, wegverkeerslawaaï en de moskee dient gecumuleerd beschouwd te worden. Zowel voor de woningen in de directe omgeving die gevolgen ondervinden van de nieuwe bestemming, als voor de geluidgevoelige delen van de moskee zelf (de delen waar de vestiging van leslokalen niet is uitgesloten). Dit is niet gebeurd.	<p>Deze zienswijze heeft aanleiding gegeven om het aspect cumulatie nader te onderbouwen. In het aangepaste akoestisch onderzoek 'Akoestisch onderzoek industrielawaai Stokerstraat/Jacob van Deventerstraat te Arnhem', d.d. 19 oktober 2022, met kenmerk 15049.004, versienummer D4 opgesteld door Econsultancy, heeft een toetsing van cumulatie plaats gevonden. Zie hiervoor paragraaf 4.3 pagina 11 en 12 en bijlage 5 behorende bij het onderzoek.</p> <p>Hierbij merken wij op dat de leslokalen niet geluidsgevoelig zijn. Zie hiervoor de beantwoording van de zienswijze onder punt 5d.</p>
6.	In de plantoelichting wordt geconcludeerd dat geen sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling in de zin van het Besluit ruimtelijke ordening. Een onderbouwing op grond van de ladder voor duurzame verstedelijking is dus in de ogen van de gemeente niet nodig. Deze conclusie lijkt mede te zijn gebaseerd op de conclusies over het verkeer-	Deze zienswijze heeft aanleiding gegeven om de toelichting op dit punt nader te onderbouwen. Zie hiervoor paragraaf 3.4.2.2. van de toelichting van het vast te stellen bestemmingsplan.

	<p>en parkeren en geluidhinder, waarmee de stichting het dus oneens is.</p> <p>Volgens de stichting is er wel sprake van een functiewijziging met een zodanige aard en omvang dat deze als nieuwe stedelijke ontwikkeling kwalificeert. De nieuwe bestemming kent een hele andere dynamiek, is gebiedsvreemd en zorgt voor knelpunten op piekmomenten. Er dient vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening dus terdege zorgvuldig te worden onderzocht en onderbouwd of aan deze specifieke maatschappelijke bestemming in de voorgenomen omvang behoefte is. Dat is tot op heden nagelaten. Dat is des te meer verwonderlijk, omdat ten onrechte niet geborgd is dat deze bestemming op de oude locatie komt te vervallen, zodat de toevoeging aan maatschappelijke functies in planologisch opzicht nog groter is.</p>	
7.	<p>Binnen het plangebied is vroeger een ernstige bodemverontreiniging gesaneerd. De kavel is voorzien van een leeflaag en is niet geschikt voor gevoelig gebruik. Er lijkt onvoldoende onderzoek te zijn gedaan naar de vraag of het gebruik van deze kavel ten behoeve van de moskee vanuit milieuhygiënisch oogpunt mogelijk en gewenst is. Aan een deel van het plangebied wordt in het nieuwe bestemmingsplan de bestemming 'Groen' toegekend. Op dat perceelsgedeelte rust op grond van het vigerende bestemmingsplan nog de bestemming 'Verkeer'. Gebruik van gronden voor een groenbestemming dient te zijn afgestemd op de bodemgesteldheid, zodat geen risicovol gebruik van de grond wordt gemaakt.</p>	<p>De ondergrond ter plaatse van de ernstige bodemverontreiniging is gesaneerd. Er bestaat dan ook geen risico voor de volksgezondheid.</p> <p>Binnen het plangebied is daarnaast de gebiedsaanduiding 'Milieuzone – bodembeschermingsgebied 1' opgenomen. Bij graafwerkzaamheden onder de leeflaag is een saneringsplan noodzakelijk en dient toestemming van de gemeente Arnhem (als bevoegd gezag in het kader van de Wet bescherming) worden verkregen.</p>
8a.	<p>Zoals uit het gemeentelijke beleidsplan externe veiligheid volgt, geldt in Arnhem voor de Westervoortsedijk en de N325 een plaatsgebonden risicocontour voor vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg. Voor het centrum en de stedelijke zone zijn overschrijdingen van de 10^{-6} contour op grond van het beleidsplan niet acceptabel. De plaatsgebonden risicocontour voor de Westervoortsedijk is</p>	<p>De Westervoortsedijk (en de N325) ter hoogte van de planlocatie maken geen onderdeel van de aangewezen route voor het transport van gevaarlijke stoffen waarvoor een 10^{-6} PR contour geldt. Dit betekent dat dit geen belemmering voor de planlocatie vormt. De Westervoortsedijk is tot aan de Driepoortenweg onderdeel van de route voor het transport van gevaarlijke stoffen.</p>

	<p>blijkens de tekst van het beleidsplan 20 meter vanuit het hart van de weg. Geconcludeerd wordt dat de eerste 7 meter van het moskeegebouw binnen de plaatsgebonden risicocontour zouden kunnen worden gerealiseerd, hetgeen niet in overeenstemming is met beleidsplan. Een eventuele afwijking van het beleidsplan is, voor zover mogelijk, niet gemotiveerd.</p>	
8b.	<p>Op zeer korte afstand van het moskeegebouw ligt een gasontvangstation met een capaciteit van ruimt 43.000 m³. De situering van het bouwvlak voor het moskeegebouw valt weliswaar net buiten de plaatsgebonden risicocontour van 25 meter, maar verondersteld mag worden dat er ook voor dit gasontvangstation een groepsrisico geldt. In de Afdelingsjurisprudentie worden gasontvangstations in ieder geval betrokken bij het opstellen van een QRA. Het groepsrisico van het gasontvangstation dient in samenhang te worden beschouwd met overige risicobronnen zoals het vervoer over water, spoor en BRZO inrichtingen op het industrieterrein. Een deugdelijke analyse van het groepsrisico heeft niet plaatsgevonden. In het onderzoek naar externe veiligheid van Econsultancy wordt in paragraaf 3.3 volstaan met de conclusie dat het gebouw buiten de plaatsgebonden risicocontour uit het Activiteitenbesluit valt. Dit terwijl er sprake is van een functiewijziging naar een gebruik voor grote groepen (deels kwetsbare) personen. Vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening kan niet met slechts een toets aan het plaatsgebonden risico worden volstaan en dient een QRA te worden opgesteld met betrekking tot alle risico's. Dus zowel de gastransportleidingen, het wegvervoer gevaarlijke stoffen als het gasontvangstation. Dit is behalve gelet op de grote groepen bezoekers in het gebouw tevens van belang omdat vrijwel alle parkeerplaatsen ten behoeve van de bezoekers van de moskee zijn gesitueerd op het buitenterrein op nog veel kortere afstand van het gasontvangstation (zelfs binnen de pr-contour).</p>	<p>Het gasontvangstation valt onder de werking van het Activiteitenbesluit en niet onder het Besluit externe veiligheid inrichtingen. Op grond van artikel 3.12 lid 6 van het Activiteitenbesluit geldt een vaste afstand van 25 meter ten opzichte van kwetsbare objecten. Deze afstandsnorm heeft dwingende werking; hiervan kan niet worden afgeweken. Vastgesteld wordt dat het bouwvlak voor het moskeegebouw buiten de 25 meterzone valt. Dit betekent dat wordt voldaan aan de afstandsnorm van artikel 3.12 lid 6 van het Activiteitenbesluit. Nu voldaan wordt aan artikel 3.12 lid 6 van het Activiteitenbesluit is een onderzoek naar het groepsrisico evenmin noodzakelijk.</p> <p>Opgemerkt wordt dat in de jurisprudentie van de Afdeling gasontvangstations soms worden betrokken bij het opstellen van een QRA. Blijkens de betreffende jurisprudentie wordt dit gedaan om te onderbouwen dat ondanks dat niet wordt voldaan aan de afstandsnorm van artikel 3.12 lid 6 van het Activiteitenbesluit toch sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat omdat het groepsrisico en het plaatsgebonden risico aanvaardbaar zouden zijn.</p> <p>De moskee valt alleen binnen de inventarisatieafstand voor het groepsrisico van de ondergrondse aardgasleiding N559-11. Vandaar dat hiervoor alleen een groepsrisicoberekening is uitgevoerd.</p>

8c.	<p>Het onderzoek externe veiligheid van Econsultancy dat als bijlage 4 bij de plantoelichting is gevoegd is behalve hetgeen hiervoor is aangevoerd over het gastontvangstation ook voor het overige niet op juiste uitgangspunten gebaseerd.</p> <p>Zo is bij het beschouwen van het groepsrisico ten onrechte niet uitgegaan van een worst-case scenario van 500 bezoekers die incidenteel zijn toegestaan. Er is zelfs niet uitgegaan van hetgeen regulier in de planregels is toegestaan (maximaal 350 personen tegelijk binnen de bestemming 'Maatschappelijk'). Uitgegaan wordt van maximaal 250 personen tegelijk door de weeks. Dat zijn dus gelet op het bepaalde in planregel 4.3 zo'n 100 personen te weinig.</p> <p>Daarnaast is ten onrechte gasleiding 2 met nummer N-559-23 niet beschouwd. Deze gasleiding ligt op een zodanige afstand van het plangebied dat in ieder geval een deel daarvan (het parkeerterrein) binnen inventarisatieafstand valt. Ook het groepsrisico van deze leiding diende dus te worden beschouwd. De hogedruk gasleidingen lijken qua ligging sowieso niet goed beschouwd, omdat deze blijkens een inrichtingstekening van de gemeente op een veel kortere afstand van het plangebied zijn gelegen.</p> <p>Tot slot is het onderzoek ten onrechte gebaseerd op de BAG en daarmee voor deze specifieke situatie op onjuiste gegevens. Binnen het invloedsgebied van het groepsrisico wordt thans grootschalige woningbouw gerealiseerd. In totaal gaat het om een kleine 190 nieuwe woningen. Deze woningen zijn momenteel in aanbouw en daar wonen thans nog geen mensen, dus de BAG geeft geen juist beeld. Ten tijde van de beoogde realisatie van het binnen het plangebied voorziene moskeegebouw zullen er veel meer mensen wonen in dit gebied en zal het aantal aanwezigen en daarmee groepsrisico veel groter zijn. De kans is aanzienlijk dat de oriënterende waarde terdege wordt overschreden ten gevolge van de toevoeging van de moskee.</p>	<p>De zienswijze heeft aanleiding gegeven om aanvullend onderzoek te doen. Dit aanvullend 'Onderzoek Externe Veiligheid Stokerstraat/Jacob van Deventerstraat te Arnhem', d.d. 17 juni 2022, met kenmerk 15049.003, versienummer D2 opgesteld door Econsultancy is als bijlage bij de toelichting onderdeel van het vast te stellen bestemmingsplan.</p> <p>In het aanvullend onderzoek is uitgegaan van een 'worst-case' situatie. Het uitgangspunt is dat er zowel in de dag-, avond- en nachtperiode zeven dagen per week 350 mensen aanwezig zijn in de moskee. En dat 2 maal per jaar in de dag-, avond- en nachtperiode 500 mensen aanwezig zijn. Dit is immers toegestaan op grond van het bestemmingsplan.</p> <p>Daarnaast is het aanvullende onderzoek niet alleen gebaseerd op de BAG maar ook op de nieuw te bouw woningen (maximum aantal wooneenheden 200) die mogelijk zijn op basis van bestemmingsplan 'Fluvium Midden – Westervoortsedijk West' (Gashouderskwartier). Het aantal aanwezigen binnen dit bestemmingsplan is tevens meegenomen in de berekeningen.</p> <p>In het aanvullend 'Onderzoek Externe Veiligheid Stokerstraat/Jacob van Deventerstraat te Arnhem', d.d. 17 juni 2022, met kenmerk 15049.003, versienummer D2 opgesteld door Econsultancy is in het kader van het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) een groepsrisicoberekening uitgevoerd. Dit geldt alleen als de moskee binnen de inventarisatieafstand groepsrisico van de buisleiding ligt. Zoals in tabel 3.1 op pagina 5 van het externe veiligheidsonderzoek aangegeven ligt de moskee niet binnen de inventarisatie afstand van buisleiding N559-23. De inventarisatie afstand is 95 meter en de moskee komt op 97 meter. Vandaar dat dit niet is meegenomen in de groepsrisicoberekening.</p>
-----	---	---

<p>9.</p>	<p>Het plan is blijkens de plantoelichting vooralsnog financieel niet uitvoerbaar. In paragraaf 5.5 van de plantoelichting staat weliswaar dat over de plankosten en eventuele planschade is gecontracteerd, maar tegelijkertijd staat daarmee vast dat er geen volledig kostenverhaal plaatsvindt. Dit roept bij de stichting de vraag op hoe deze gang van zaken zich verhoudt tot de staatssteunregelgeving en het recente Didam-arrest van de Hoge Raad. De stichting krijgt dit graag toegelicht en verneemt ook graag of de gemeenteraad in zal staan voor het tekort op de grondexploitatie en of er van gemeentewege dus budget zal worden vastgesteld voor deze verlieslatende grondexploitatie.</p> <p>De algehele gang van zaken waarbij een kavel gemeentegrond met een bedrijfsbestemming (waaraan een grote behoefte bestaat) niet voor een marktconforme prijs wordt verkocht, maar de bestemming wordt gewijzigd in Maatschappelijk en deze gemeentegrond vervolgens wordt verkocht met verlies, roept bij de stichting de grootst mogelijke vraagtekens op. Dit is in deze tijden niet uit te leggen.</p>	<p>Voor de ontwikkeling van het totale plangebied Fluvium is door de raad een grondexploitatie vastgesteld. Ter dekking van het financiële tekort op de grondexploitatie heeft de raad een voorziening getroffen. Kavel A maakt hier deel van uit. Uitgangspunt is dat kavel A bouwrijp zal worden verkocht waarbij de grondprijs is gebaseerd op de grondprijzennota van de gemeente Arnhem. Daarmee wordt het risico op staatssteun voorkomen. Dit gebeurt overigens op gelijke wijze als dat zou zijn gebeurd in het geval er sprake was van een bedrijfskavel. De grondprijs voor een bedrijf of een maatschappelijke functie is nagenoeg gelijk dus daarmee wordt geen verlies geleden op de grond. De gemeentelijke plankosten worden zoals gebruikelijk gedekt uit de grondexploitatie alleen de extra kosten vanwege het wijzigen van de bestemming, komen voor rekening van de initiatiefnemer. Ook de eventuele planschade komt voor rekening van de initiatiefnemer. Dit is vastgelegd in de reserveringsovereenkomst en zal overgenomen worden in de nog te sluiten koopovereenkomst. Hiermee is het kostenverhaal voor de gemeente gedekt en is er geen sprake van dat het plan financieel niet uitvoerbaar is.</p> <p>De gemeente is al vanaf februari 2018 in gesprek met de Islamitische Unie over kavel A. In augustus 2019 heeft de Islamitische Unie een formeel principeverzoek ingediend bij de gemeente voor de ontwikkeling van een moskee op kavel A in Fluvium Zuid. De gemeente heeft hiermee ingestemd met een collegebesluit in juni 2020 waarin besloten werd: om de ontwikkeling van een moskee in Fluvium Zuid voor te bereiden door middel van het opstellen van een reserveringsovereenkomst met de stichting NMOG. Op 21 januari 2021 heeft de gemeente een reserveringsovereenkomst gesloten met de NMOG. De Hoge Raad heeft pas daarna, op 26 november 2021, uitspraak gedaan in het Didam-arrest.</p> <p>Op het moment van de uitspraak van de Hoge Raad was het voor de gemeente niet meer mogelijk om nog af te zien van</p>
-----------	--	---

		<p>het voornemen van verkoop van kavel A omdat de gemeente daarmee in strijd met het vertrouwensbeginsel en de gesloten reserveringsovereenkomst zou handelen. De gemeente is van mening dat het vertrouwensbeginsel hier voor het gelijkheidsbeginsel (Didam arrest) gaat. Dit is in recente rechtspraak bevestigd. (ECLI:NL:RBNHO:2022:9333)</p>
10	<p>Het voormalige gasfabriekterrein is tegen zeer hoge kosten gesaneerd. Daarvoor is door de Provincie een (Europese) subsidie verstrekt op basis van de subsidieregeling Vitaal Gelderland. Die subsidie is mede aangewend voor verplaatsing van het gasontvangststation. Oogmerk voor verstrekking van deze subsidie was om het gebied na sanering geschikt te maken voor wonen en werken.</p> <p>De stichting vraagt zich af of er geen risico bestaat dat de verstrekte subsidie moet worden terugbetaald, nu het gebied dat met subsidie is gesaneerd bij nader inzien wordt gebruikt voor een ander doel dan wonen en werken en verlieslatend wordt verkocht voor een maatschappelijke functie. Dit zou een nog grotere financiële strop betekenen voor de gemeente bovenop de reeds verlieslatende exploitatie. Dat risico bestaat niet als het gebied gewoon conform de bestemming wordt uitgegeven als bedrijfskavel.</p> <p>Graag ontvangt de stichting toelichting op de vraag of de verkoop van deze grond voor maatschappelijke doeleinden in overeenstemming is met de op 17 juni 2008 verleende subsidie. De stichting zal op dit punt ook aan Gedeputeerde Staten om een toelichting verzoeken.</p>	<p>De gemeente heeft een aantal Efro subsidies ontvangen onder andere ten behoeve van de revitalisering van bedrijventerrein Het Broek (1999-2000) en herinrichting Westervoortsedijk (2008). Er is geen Europese subsidie ontvangen voor de sanering van Fluvium-Zuid of het Gashouderskwartier (waar Volkshuisvesting gaat bouwen). De sanering van het hele gebied is afgerond in 2014. De instandhoudingsplicht van Efro subsidies geldt voor een periode van 5 jaar. Dus die termijn is voor alle uitgevoerde en mogelijk gesubsidieerde werkzaamheden, verlopen. Er bestaat daarom geen risico dat ontvangen subsidiegelden teruggevorderd kunnen worden.</p>
11.	<p>De stichting heeft er op basis van een via de Wob verkregen stukken kennis van genomen dat er ambtelijk negatief is geadviseerd. Ook blijkt uit interne mailcorrespondentie dat men ambtelijk het gevoel heeft 'niet meer terug' te kunnen. Dat is vanzelfsprekend niet juist.</p>	<p>Bij een ruimtelijke ontwikkeling dienen ruimtelijke afwegingen te worden gemaakt tussen verschillende functies en belangen. Daarbij kunnen ambtelijke vakgroepen hierover uiteraard van mening verschillen. Het college weegt alle meningen en dit heeft geleid tot deze keuze van het college. Het is aan de raad of zij dit de juiste keuze vindt.</p>

	<p>De gemeenteraad is uiteindelijk aan zet om te bepalen of de vestiging van een moskee met allerhande nevenfuncties op deze locatie in het algemeen belang is. Daarbij dienen uiteraard ruimtelijke argumenten te worden gewogen, maar daarbij speelt ook een rol of het plan maatschappelijk en financieel uitvoerbaar is. De gemeente is uiteraard niet verplicht om eerst een bestemmingsplan vast te stellen om daar bovenop ook nog een verlieslatende grondtransactie te verrichten. Dat zou de gemeente ook niet doen voor een private initiatiefnemer.</p> <p>Wat de stichting betreft roept het ontwerpbestemmingsplan zeer veel vragen op en dient er in dit stadium met name nog heel veel te worden onderzocht en onderbouwd. De stichting hoopt in de aankomende periode in ieder geval een antwoord te krijgen op haar vragen en zij hoopt uw gemeenteraad ervan te kunnen overtuigen dat het voorgenomen plan op deze locatie geen doorgang zou moeten vinden.</p>	<p>De gemeente (ambtelijk, college, raad) kijkt naast de inhoudelijke afweging uiteraard ook naar de financiële haalbaarheid. Er is geen sprake van een 'verlieslatende grondtransactie' zoals wordt gesteld.</p>
Zienswijze #5		
1.	<p>Het gebouw past niet in deze omgeving van woon- en industrieel gebied zoals de eerste opzet aangeeft in Hoofdstuk 3 Ruimtelijke- en programmatische aspecten van de ontwikkelingen.</p>	<p>De gemeente is van mening dat een moskee (of andere levensbeschouwelijke functie) ruimtelijk en functioneel passend is in een gebied dat in transitie is van bedrijventerrein naar een gemengd gebied waar steeds meer woningen worden gerealiseerd.</p>
2.	<p>Het wordt omschreven als een multicultureel gebouw waarin allerlei activiteiten plaats vinden, waaronder trouwerijen, cursussen, gebed en zelfs een mortuarium. Trouwerijen in een industriële omgeving. Waar moeten wij als ondernemers dan rekening mee houden als er bijvoorbeeld geladen en gelost moet worden? Dit geldt uiteraard ook voor een uitvaart vanaf de moskee, het kan niet zo zijn dat alles moet wijken voor deze activiteiten en de wegen te allen tijde vrijgehouden moeten worden voor doorgang van een trouw- of rouwstoet. Dit kan niet allemaal plaatsvinden door de Jan van Deventerstraat, onmogelijk.</p>	<p>Laden en lossen ten behoeve van de moskee dient op eigen terrein plaats te vinden. Dit is in artikel 11.2 geregeld. Dit geldt ook voor andere, omliggende bedrijven. Dit is in artikel 19.2 van bestemmingsplan 'Fluvium Midden - Westervoortsedijk West' geregeld.</p> <p>Bij het verkeersonderzoek is onderzocht of de afwikkeling past binnen de bestaande infrastructuur. Dit blijkt het geval.</p>

3.	De minaret van 38 meter hoog, visueel niet gepast in deze omgeving, kijkend naar cultureel erfgoed zie ik de oude schoorsteen van de Coberco en de John Frostbrug liever als eyecatcher van Arnhem. De minaret is een visuele vervuiling in deze omgeving.	De oude schoorsteen in Coberco en de John Frostbrug zullen eyecatchers van Arnhem blijven. De te realiseren minaret doet hier geen afbreuk aan.
4.	Oproep tot gebed, wordt in eerste instantie omschreven als zijnde elke vrijdagmiddag van 13.00 uur tot 15.00 uur, alleen dat al is niet gepast in deze omgeving maar bij nader onderzoek blijkt dat dit helemaal niet juist is want er wordt elke dag een oproep tot gebed gedaan, ongepast in een woon- en industrieel gebied	In artikel 4.3 onder b3 is bepaald dat per week maximaal één keer per week gedurende 5 minuten mag worden opgeroepen tot gebed in de periode tussen 7.00 en 19.00 uur. De bronsterkte is hierbij beperkt tot maximaal 107 dB, waarmee aan de normen uit het Activiteitenbesluit wordt voldaan. Dit is aanvaardbaar in een woon- en industrieel gebied.
5.	<p>Bezoek met de auto. Er wordt omschreven dat er parkeergelegenheid is voor iets meer dan 50 voertuigen. Bij een gebed op vrijdag komen 300 bezoekers gemiddeld naar de moskee, stel, 4 personen in een auto dan hebben we het al over 75 voertuigen. Waar gaan de overige voertuigen parkeren, op de trottoirs of grasvelden of voor de inritten van bedrijven? Bij een feestelijke gelegenheid kunnen 600 bezoekers verwacht worden, waar gaan deze parkeren? Uiteraard zullen er bezoekers zijn die met andere vervoermiddelen komen maar u begrijpt best dat dit er niet al teveel zullen zijn. Mijn inziens is dat parkeren een groot probleem gaat worden temeer daar de Gemeente Arnhem de Van Oldenbarneveldtstraat over een tijdje betaald parkeren gaat maken evenals de Westervoortsedijk.</p> <p>In de tijd dat ik vergunning ging aanvragen voor de bouw van de drukkerij moest ik voldoen aan een X-aantal parkeerplaatsen op eigen terrein en daar was men heel strikt in, het kan toch niet zijn dat bij de komst van de moskee parkeren van voertuigen bestemd voor de moskee gedoogd wordt? Hoe zit dat, ik verwacht veel overlast.</p>	In paragraaf 2.1 van deze zienswijzenota wordt deze zienswijze beantwoord.
Zienswijze #6		

1.	Er komen ruimtes voor Koranonderwijs voor kinderen en voor activiteiten bedoeld voor de wijk. We geven graag mee om ook onderwijs aan te bieden voor volwassenen. Zo ontstaat er een inclusieve leeromgeving voor iedereen.	Het bestemmingsplan maakt ondergeschikte en uitsluitend ten dienste van de moskee leslokalen, voor cultureel en religieus onderwijs, niet zijnde regulier onderwijs, mogelijk. Het bestemmingsplan bepaalt niet voor welke doelgroepen de leslokalen worden gebruikt. Het staat de toekomstige gebruikers vrij om de leslokalen in te zetten voor verschillende doelgroepen waaronder dus ook volwassen.
2.	Er wordt een mortuarium gelokaliseerd in deze moskee. Dat is passend voor de huidige tijd.	Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.
3.	Er is getoetst aan de vigerende Structuurvisie 2012-2020. Is er rekening met deze ontwikkeling gehouden in de Voorontwerp-Omgevingsvisie 2040?	Het initiatief is in overeenstemming met de Voorontwerp omgevingsvisie Arnhem 2040. In de Voorontwerp Omgevingsvisie Arnhem 2040 wordt aandacht gevraagd voor het creëren van nieuwe gemengde woon-werkmilieus in de stad. Het realiseren van de moskee op de voorgestelde locatie draagt hieraan bij. Een maatschappelijke functie als een moskee vormt een passende overgang van wonen (Nieuwe Kade Kwartier) naar bedrijven (bedrijventerreinen Het Broek en Kleefse Waard).
4.	Een zorgpunt wat wij willen meegeven is dat in de nabijheid al een moskee is gesitueerd. De noodzaak van goed overleg tussen beide moskeeën willen wij benadrukken. Sowieso zou het goed zijn als er weer een overlegorgaan voor Islamitische organen in Arnhem zou zijn, vergelijkbaar met de Raad van Kerken Arnhem.	Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.
5.	Wij vertrouwen op de inhoudelijke beoordeling van de gemeente als het gaat om de financiering van deze instellingen. Een BIBOB-procedure is alleen vereist als dit ook bij andere geloofsgemeenschappen aan de orde zou zijn. Wij wensen niet te discrimineren op geloof.	Als gemeente Arnhem delen wij de mening dat discrimineren in zijn algemeenheid, en op geloof in het bijzonder, onacceptabel is.
6.	Het plaatsen van een minaret ondersteunen wij. Ook een gebedsoproep is mogelijk. Daarbij vragen wij om goede voorlichting naar de buurt toe, omdat dit nieuw zal zijn in Arnhem. Een gebrek aan feitenkennis geeft negatieve (voor-)oordelen en dat willen wij voorkomen.	Ook in de komende fasen, o.a. bij de uitwerking van het plan, zal regelmatig met alle belanghebbenden worden gecommuniceerd door gemeente en/of de initiatiefnemer.

